

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Socialvårdsbyrån, S2

Beslutande

Minister
Wille Valve

Föredragande

Specialsakkunnig
Gunilla Lindqvist

Justerat

Omedelbart

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 62

Oasen boende- och vårdcenter k.f.:s
skrivelse om gemensamt demenscentrum
på Åland.

ÅLR 2019/498

74 S2

Landskapsregeringen beslutar svara Oasen boende- och vårdcenter k.f. enligt
bilaga 1, S219E12.

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
BESLUT	74 S2	1(3)

Datum	Dnr
23.4.2019	ÅLR 2019/498

Oasen boende- och vårdcenter k.f.
Godbyvägen 486
AX-22150 JOMALA

Hänvisning
Er skrivelse 17.1.2019

Ärende
**ER SKRIVELSE OM ETT GEMENSAMT
DEMENSCESTRUM FÖR HELA ÅLAND**

Styrelsen för Oasen boende- och vårdcenter k.f. (Oasen) har den 17 januari 2019 inkommit med en begäran om landskapsregeringens synpunkter på Oasens initiativ till att utveckla ett gemensamt demenscentrum för hela Åland.

Det ligger en stor utmaning i att så långt det är möjligt, genom förebyggande åtgärder, stävja utvecklingen av det ökande antalet personer som drabbas av demenssjukdom, liksom i att skapa sådana strukturer så att rätt omsorg och vård kan erbjudas i rätt tid och på rätt nivå. Oasens boende- och vårdcenters initiativ till att utveckla omsorgen och vården för personer med demenssjukdom för hela Åland välkomnas således av landskapsregeringen.

Enligt landskapsregeringens utvecklings- och hållbarhetsstrategi bör utvecklingen av verksamheter i landskapet vara i linje med social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. I utvecklingen av en hållbar plattform för de tjänster som personer med demenssjukdom har behov av, vill landskapsregeringen specifikt belysa tre faktorer vilka bör tas i beaktande; utvecklingsbehovet av likvärdig service, innebörden av ny socialvårdslagstiftning samt behovet av utökad samverkan mellan socialvården och hälso- och sjukvården.

Utvecklingsbehov av likvärdig service

Av social- och miljöutskottets utlåtande (2018-09-14) till Reform av kommunstrukturen på Åland framgår att det finns en upplevd problematik med många kommuner då utbudet av socialservicetjänster och specialistkunskaperna till personer med demenssjukdom varierar mellan kommunerna. Personer som drabbas av demenssjukdom och deras anhöriga upplever att de får olika grad av service beroende på i vilken kommun de bor. Anhöriga upplever att stödtjänsterna och omsorgen snarare utgår från vad kommunen har att erbjuda än från vad de drabbade behöver.

Utskottet konstaterar att demensvården inte tycks fungera på ett helt tillfredsställande sätt idag. Enligt utskottet skulle ett färre antal kommuner medge en högre grad av specialisering än idag samtidigt som förutsättningarna för att kunna tillhandahålla en kostnadseffektiv service av god kvalitet på lika villkor skulle förbättras, vilket skulle gynna såväl personer som lider av demenssjukdom som övriga i behov av kommunernas socialservicetjänster.

Ny socialvårds- och äldreomsorg för landskapet Åland

Inledningsvis konstaterades redan att det ligger en stor utmaning i att skapa sådana strukturer så att rätt omsorg och vård kan erbjudas i rätt tid och på rätt nivå. I flera olika undersökningar har man kommit fram till att den överlägset dyraste lösningen är att fortsätta med nuvarande servicestruktur inom äldreomsorgen där en stor del av resurserna sätts på åtgärder i den senare delen av omsorgs- och vårdkedjan.

I lagtinget pågår behandling av landskapsregeringens lagförslag gällande ny landskapslagstiftning om socialvård LF 21/2018–2019.

Landskapsregeringen har för avsikt att i maj 2019 ytterligare överlämna lagförslag om äldreomsorg för landskapet Åland till lagtingsbehandling.

Utgångspunkten är att lagarna ska träda i kraft 1.1.2021. Syftet med den föreslagna lagstiftningen är dels att omstrukturera socialvården så att den tillhandahålls, utvecklas och organiseras utgående från individens behov och inte som idag, utgår från vad organisationsstrukturen kan erbjuda. Syftet med lagstiftningen är även att förflytta tyngdpunkten från de sena, dyra insatserna till tidiga och förebyggande insatser så att behovet av långvarig institutionsvård senareläggs.

Utvecklad samverkan mellan socialvården och hälso- och sjukvården

Omsorgen och vården om personer med demenssjukdom kräver ett nära samarbete och god samverkan mellan framför allt socialvården och hälso- och sjukvården, dvs. mellan kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård. För att vården och omsorgen av de som drabbats av demens och stödet till deras familjer ska fungera optimalt bör man säkra ett strukturerat samarbete. I landskapsregeringens Riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom framgår att förutsättningarna för en modern, evidensbaserad demensomsorg och -vård som är kostnadseffektiv samtidigt som den utgår från individen och de individuella behoven kan åstadkommas genom att utveckla ett välfungerande samarbete och samarbetsstrukturer inom och mellan hälso- och sjukvård och socialvård.

Av social- och miljöutskottets ovannämnda utlåtande framgår att utskottet har erfarenhet att samarbetet mellan framför allt socialvården och hälso- och sjukvården inte fungerar optimalt bland annat på grund av att det finns brister i samarbetsformerna mellan de ansvariga aktörerna. Genom landskapslag (:) om socialvård avses kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård genom samverkansavtal, ges ett verktyg för att komma överens om gemensamma mål för samordnade tjänster, ansvarsfördelning och övergripande rutiner för samarbete och övriga åtgärder för säkerställandet av funktionella servicehelheter för klienterna. Samarbetet mellan kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård skulle enligt utskottet även gynnas av att antalet kommuner minskar.

Slutligen vill landskapsregeringen belysa, att ett demenscentrum inte med nödvändighet behöver betyda en absolut koncentration av all omsorg och vård till en byggnad eller en plats. Centrets viktigaste roll borde bestå i att vara ett kunskaps- och kompetenscenter med möjligheter att även multiprofessionellt stöda alla former av öppenvård i andra former av boenden. I landskapsregeringens slutrapport av projekt Äldres psykiska ohälsa (2019) rekommenderar styrgruppen att man bland annat borde inrätta modeller med boendestödsteam och expertteam på Åland.

Ett tilltänkt center ska inordnas i sitt sammanhang av socialvård, äldreomsorg, hälso- och sjukvård (ÅHS) med bland annat primärvård, minnesmottagning, psykiatri och i förhållande till den seniormottagning som är under utredning.

Minister

Wille Valve

Specialsakkunnig

Gunilla Lindqvist